

บันทึกแจ้งผลการดำเนินการติดตามรายงานผลการตรวจสอบละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ ๒๔๐/๒๕๕๗

เรื่อง สิทธิชุมชน กรณีขอให้ตรวจสอบการบังคับใช้ระเบียบกรมเจ้าท่าว่าด้วยเขตการเดินเรือของเรือกลเดินทะเล เฉพาะเขตและเรือเดินทะเลที่มีใช้เรือกลเดินภายในประเทศ พ.ศ.2555 ละเมิดสิทธิมนุษยชนของชาวประมงพื้นบ้าน (คำร้องที่ ๑๔๓/๒๕๕๖)

ผู้ร้อง ผู้ร้อง

ผู้ถูกร้อง กรมเจ้าท่า

๑. ความเป็นมา

ผู้ร้องได้ร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นหนังสือลง วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ตามคำร้องที่ ๑๔๓/๒๕๕๖ กล่าวอ้างว่า ตามที่กรมเจ้าท่าได้ออกระเบียบกรมเจ้าท่า ว่าด้วยเขตการเดินเรือของเรือกลเดินทะเลเฉพาะเขตและเรือเดินทะเลที่มีใช้เรือกลเดินภายในประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๕ ซึ่งกำหนดให้เรือประมงพื้นบ้านทำประมงได้ไม่เกิน ๓ ไมล์ทะเลจากฝั่งหรือเกาะ ในเวลาคลื่นลมสงบ นั้น ผู้ร้องเห็นว่า เป็นระเบียบที่เป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพในการเดินเรือและการประกอบอาชีพประมงพื้นบ้าน จึงขอให้ตรวจสอบ

๒. การดำเนินการของ กสม.

๒.๑ กสม. มอบหมายให้คณะอนุกรรมการด้านสิทธิชุมชนตรวจสอบเรื่องร้องเรียนดังกล่าว และ กสม. พิจารณาแล้วเห็นว่า กฎข้อบังคับการตรวจเรือ (ฉบับที่ ๑๕) พ.ศ. ๒๕๒๘ ซึ่งกำหนดเขตการเดินเรือของเรือกลประมงทะเลชั้น ๓ ในระยะไม่เกิน ๓ ไมล์ทะเล และ ๑๕ ไมล์ทะเล ตามลำดับ และกำหนดให้ต้องอยู่ภายในเขตจังหวัดเดียวนั้น เป็นกฎข้อบังคับที่มีเนื้อหาเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพในการเดินเรือและการประกอบอาชีพประมงพื้นบ้าน ซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญรวมทั้งยังมีเนื้อหาที่ล้าสมัยไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและองค์ความรู้ด้านการทำประมงทะเลพื้นบ้านในปัจจุบัน การบังคับใช้กฎข้อบังคับการตรวจเรือดังกล่าวจึงเป็นการละเมิดสิทธิของประชาชน

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงมีมติกำหนดมาตรการการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนเสนอต่อกรมเจ้าท่าให้ดำเนินการดังนี้

มาตรการการแก้ไขปัญหา

๑. ให้กรมเจ้าท่าพิจารณายกเลิกกฎข้อบังคับการตรวจเรือ ฉบับที่ ๑๕ พ.ศ. ๒๕๒๘ และจัดให้มีการปรับปรุงหรือร่างกฎข้อบังคับการตรวจเรือฉบับใหม่โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นของหน่วยงานรัฐและภาคประชาชนที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดให้มีเนื้อหาที่สอดคล้องกับสิทธิขั้นพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญ องค์ความรู้ทางวิชาการ ตลอดจนวิถีชีวิตของการประกอบอาชีพประมงพื้นบ้านและประมงชายฝั่ง

๒. ให้กรมเจ้าท่าร่วมกับกรมประมงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดให้มีกระบวนการชี้แจงและให้ความรู้กับชาวประมงในเรื่องข้อกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับประเภทเรือ ประเภทเครื่องมือทำประมง การขออนุญาตใช้เรือ การจดทะเบียนเรือ การออกใบอนุญาตเครื่องมือทำประมง และการกำหนดเขต

เดินเรือ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายและชาวประมงผู้อยู่ภายใต้การบังคับใช้กฎหมายมีความเข้าใจที่ถูกต้องและสอดคล้องกัน

๒.๒ สำนักงาน กสม. ได้มีหนังสือ ที่ สม ๐๐๐๓/๑๗๔๔ และ ที่ สม ๐๐๐๓/๑๗๔๕ ลงวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๗ แจงรายงานผลการตรวจสอบให้ผู้ร้อง และกรมเจ้าท่าดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ และหนังสือ ที่ สม ๐๐๐๙/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ สอบถามกรมประมง กรณีกรมเจ้าท่าประสานกรมประมงดำเนินการตามอำนาจหน้าที่

๓. ผลการดำเนินการตามรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน

๓.๑ กรมเจ้าท่า ได้มีหนังสือ ที่ คค ๐๓๑๘/๓๗๘๕ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๗ แจงผลการดำเนินการตามมติของ กสม. ดังนี้

๑) การพิจารณายกเลิกกฎข้อบังคับสำหรับการตรวจเรือ (ฉบับที่ ๑๕) พ.ศ. ๒๕๒๘ และจัดให้มีการปรับปรุงหรือยกร่างกฎข้อบังคับสำหรับการตรวจเรือ ฉบับใหม่ โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมและกำหนดเนื้อหาให้สอดคล้องกับสิทธิขั้นพื้นฐาน องค์กรความรู้ทางวิชาการ และวิถีชีวิตของการประกอบอาชีพประมงพื้นบ้าน และประมงชายฝั่ง

กรมเจ้าท่า โดยสำนักมาตรฐานเรือ ได้นำข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมาพิจารณา โดยได้ดำเนินการยกร่างกฎข้อบังคับสำหรับการตรวจเรือฉบับใหม่ เพื่อใช้สำหรับตรวจเรือประมงโดยเฉพาะ และได้มีการรับฟังความคิดเห็นเป็นการภายในจากเจ้าหน้าที่ตรวจเรือทั่วประเทศแล้วเมื่อวันที่ ๑๑ - ๑๒ กันยายน ๒๕๕๗ ที่ผ่านมา

สาระสำคัญในการปรับ เป็นการแก้ไขเรื่องเขตการเดินเรือสำหรับเรือประมง โดยจะกำหนดเป็นระยะห่างจากชายฝั่งแทนการกำหนดเขตจังหวัด เพื่อสอดคล้องกับวิถีการประมงในปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม การกำหนดเขตเรือจะพิจารณาถึงความปลอดภัยเป็นสำคัญ โดยเรือประมงจะต้องมีจำนวนและประเภทของอุปกรณ์ต่างๆ อาทิเช่น อุปกรณ์สำหรับการเดินเรือ อุปกรณ์เพื่อความปลอดภัย อุปกรณ์ป้องกันมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม รวมทั้งเรือต้องมีผู้ทำการในเรือที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับเขตเดินเรือ ทั้งนี้ เพื่อให้การเดินเรือมีความปลอดภัยทั้งในชีวิตและทรัพย์สินของชาวประมง และบุคคลอื่นที่ใช้ประโยชน์จากท้องทะเลเดียวกัน

ในการดำเนินการยกร่างกฎข้อบังคับสำหรับตรวจเรือ เมื่อร่างแรกแล้วเสร็จ กรมเจ้าท่าจะเชิญผู้มีส่วนได้เสีย ซึ่งประกอบด้วย สมาคมสมาพันธ์ชาวประมงพื้นบ้านแห่งประเทศไทย สมาคมประมงนอกลำน้ำไทย สมาคมการประมงแห่งประเทศไทย กรมประมง และหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องร่วมให้ความเห็น และพิจารณาสาระสำคัญ โดยจะดำเนินการพิจารณาถึงความเหมาะสม และปัญหาอุปสรรคต่อการบังคับใช้ รวมทั้งสร้างความเข้าใจแก่ผู้มีส่วนได้เสียต่อไป

๒. การดำเนินการร่วมกับกรมประมงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดให้มีกระบวนการชี้แจง และให้ความรู้กับชาวประมง ในเรื่องข้อกฎหมายต่างๆ

การดำเนินการชี้แจงและให้ความรู้แก่ชาวประมง ในเรื่องการขออนุญาตใช้เรือ การกำหนดเขตการเดินเรือ เป็นกระบวนการที่กรมเจ้าท่าให้ความสำคัญและจะดำเนินการควบคู่กับกระบวนการยกร่างกฎข้อบังคับ

สำหรับการตรวจเรือ อย่างไรก็ตาม การชี้แจงทำความเข้าใจในการทำประมง การใช้เครื่องมือประมง ประเภทของ เครื่องมือประมง การออกใบอนุญาต นั้น อยู่ภายใต้กรอบอำนาจของกรมประมง ซึ่งกรมเจ้าท่าจะดำเนินการ ประสานแจ้งไปยังกรมประมง เพื่อให้พิจารณาตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติต่อไป

๓.๒ กรมประมงได้มีหนังสือ ที่ กษ ๐๕๑๐.๒/๘๙๓๔ ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๗ แจ้งว่าภารกิจ ที่กรมเจ้าท่าได้ประสานกับกรมประมงนั้น ภารกิจดังกล่าวเป็นอำนาจหน้าที่ของกรมประมงโดยตรง ซึ่งกรมประมงได้ ดำเนินการปฏิบัติโดยมีพนักงานเจ้าหน้าที่ประจำทุกจังหวัด นอกจากนี้ในเรื่องการขอรับใบอนุญาตและการใช้ เครื่องมือทำประมงนั้นมีพนักงานเจ้าหน้าที่ของกรมประมงได้ออกไปชี้แจง และขอรับคำขอใบอนุญาตกับกลุ่ม ชาวประมงทุกปีการประมง เมื่อถึงกำหนดเวลาการขอรับใบอนุญาตเพื่อใช้เครื่องมือทำประมงปกติอยู่แล้ว